

Mimowolne procesy przyswajania określoności – badania porównawcze osób posługujących się od urodzenia językiem polskim, angielskim i norweskim.

Cel prowadzonych badań

Celem projektu jest wyjaśnienie, dlaczego poprawne używanie rodzajników określonych i nieokreślonych w wielu językach anglosaskich (np. ‘the’, ‘a’ w angielskim), stanowi chroniczną trudność dla uczniów, w tym uczniów polskich, nawet bardzo zaawansowanych. Często świadoma znajomość reguł ich stosowania nie przekłada się na praktykę. Dlaczego tak jest? Celem projektu jest zarazem zweryfikowanie wyjaśnień tych trudności zaproponowanych przez wiodące teorie – generatywizm i emergentyzm.

1. Czy trudności wynikają z tego, że język polski nie markuje określoności w żaden sposób, więc decydujący jest wpływ języka pierwszego? Rolę tego czynnika podkreślają lingwistyczne teorie generatywne, skupiające się na uwarunkowaniach biologicznych.
2. Czy stąd, że rodzajniki nie są percepcyjnie prominentne? Rolę tego czynnika podkreślają psychologiczne teorie emergentne, traktujące przyswajanie języka w kategoriach uczenia statystycznego. System z podwójnym markowaniem określoności, rodzajnikiem i przyrostkiem, jaki występuje m.in. w norweskim, może okazać się łatwiejszy do przyswojenia niż angielski system tylko z rodzajnikami.
3. Czy może kluczowa jest koncepcyjna dostępność? Wpływ tego, jak jasno określoność wynika z kontekstu zdania na sukces akwizycji został niedawno pokazany - Trenkic & Pongpairaj, 2013 – lecz nie porównano jeszcze roli tego czynnika z innymi.

Typ badań

Badane będą procesy ukrytego (mimowolnego) uczenia się, tzn. zachodzące bez intencji nauczania się czegoś konkretnego i bez świadomości tego, co akurat jest przyswajane. Skupienie się na procesach ukrytych umożliwia poznanie tego, co uczestnicy eksperymentów sobie przyswoili, zamiast tego, czy wymyślili reguły, które chwilowo świadomie zastosowali. Eksperymenty przeprowadzone zostaną zdalnie, przez internet. Autorka pokazała, że przy takich eksperymentach wersje internetowe i wersje przeprowadzone w laboratorium pokazują ekwiwalentne wyniki. Badanym zostaną przedstawione “pół-sztuczne” języki, to znaczy naturalne języki zmodyfikowane przez dodanie nowych markerów określoności — rodzajników lub przyrostków. Markery będą albo pojedyncze, tak jak to ma miejsce w angielskim, albo podwójne, jak w norweskim. Porównane zostanie przyswajanie języka wśród dorosłych, których ojczystym językiem jest polski, angielski i norweski, ze względu na różnice w sposobie, w jakim te języki markują określoność. Jeśli zaobserwujemy różnice pomiędzy tymi grupami w przyswajaniu sobie funkcji nowych markerów określoności, będziemy w stanie lepiej zrozumieć mechanizmy kierujące przyswajaniem języka obcego.

Powody podjęcia tematyki

Rozwój technologiczny pozwalający na prowadzenie eksperymentów zdalnie, przez internet, a także, przede wszystkim rozwój metod eksperymentalnych pozwalających na badanie procesów nieświadomych, jaki miał miejsce w ostatniej dekadzie w dziedzinie psychologii eksperymentalnej, oferują nowe możliwości badania przyswajania języka. W językoznawstwie stosowanym, dotychczas badano przede wszystkim procesy świadomego uczenia, jak na przykład podczas uczenia się przed sprawdzianem. Wiedza świadoma i nieświadoma różnią się jednak od siebie, i to właśnie nieświadoma stanowi podłoże naszego języka ojczystego. W jakim stopniu podobne procesy mają miejsce w akwizycji języka obcego? Autorka wierzy, że poprzez badanie procesów mimowolnych, nieświadomych, mamy szansę lepiej zrozumieć dlaczego akwizycja języka obcego tak różni się od pierwszego.